

9. Плахотнік О. О. Інформаційно-комунікаційний механізм управління підприємствами мережевої економіки : монографія / О. О. Плахотнік ; Дніпродзержин. держ. техн. ун-т (ДДТУ). – Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2013. – 290 с.
10. Дятлов С. А. Информационно-сетевая экономика: структура, динамика, регулирование: монография / С. А. Дятлов, В. П. Марьяненко, Т. А. Селищева. – СПб. : Астерион, 2008. – 412 с.
11. Ковалев М. М. Услуги государственных структур в электронной форме / М. М. Ковалев, Шади Аль-Сараирех // Финансы, учет, аудит. – 2006. – № 7. – С. 3-5.
12. Дятлов С. А. Глобальная инновационная гиперконкуренция как фактор лидерства в мировой экономике / С. А. Дятлов // Евразийская интеграция: политика, экономика, право: международный научно-аналитический журнал. – 2011. – № 9. – С. 50-56.

Мазуренко В. П.

Институт международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

ВЫЗОВЫ И УГРОЗЫ ГЛОБАЛЬНОЙ ИНФОРМАЦИОННО-СЕТЕВОЙ ЭКОНОМИКИ

Резюме

Проанализирована совокупность факторов, обуславливающих вызовы и угрозы глобальной информационно-сетевой экономики. Охарактеризована теоретическая сущность информационно-сетевой экономики и определены ее особенности в современных условиях. Определено, что влияние глобальной конкуренции является наиболее существенным фактором, который требует трансформации систем управления на микро- и макроуровне, принятия эффективных управленческих решений, обоснованных с учетом особенностей функционирования экономических систем в условиях информационно-сетевой экономики.

Ключевые слова: информационно-сетевая экономика, сетевая парадигма, глобализация, конкурентоспособность, информационно-коммуникационные технологии, глобальная конкуренция.

Mazurenko V. P.

Institute of international relations of Kyiv National Taras Shevchenko University

CHALLENGES AND THREATS GLOBAL INFORMATION NETWORK ECONOMY

Summary

The complex of factors which determine challenges and threats informatively-network economy have been analyzed. Theoretical essence of informatively-network economy has been characterized and its peculiarities in the modern conditions has been defined. It is determined, that influence of global competition is the most fundamental factor which needs of transformation of management systems on macro and micro levels, also acceptance of efficient managerial decisions validated by taking into account specifics of functioning of economic systems in the conditions of informatively-network economy.

Key words: informatively-network economy, network paradigm, globalization, competitiveness, of informatively-communication technologies, global competition.

УДК 339.9:631

Михайленко О. Г.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

РОЗВИТОК СВІТОВОГО РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Досліджено стан органічного сільського господарства в світі. Визначені необхідність та основні проблеми, що перешкоджають розвитку органічної продукції. На основі аналізу стану, тенденцій розвитку органічного сільського господарства визначені перспективи розвитку цього ринку.

Ключові слова: органічне сільське господарство, органічна продукція, органічне виробництво, розвиток органічного ринку, експорт, імпорт.

Постановка проблеми. Концепція стійкого розвитку суттєво залежить від раціонального, бережливого й поважного ставлення до навколишнього середовища. У зв'язку з цим набуває актуальності розвиток органічного виробництва в сільському господарстві, яке є основною ланкою забезпечення життєдіяльності людини і передумовою результативної реалізації концепції сталого розвитку.

Розвиток органічного виробництва є досить важливим на сьогодні через низку явних екологічних, економічних та соціальних переваг, що притаманні цій сфері діяльності.

Питання безпеки та якості харчових продуктів є актуальною проблемою в багатьох країнах світу. У сучасних умовах якість (і в тому числі екологічна безпечність) продукції, виробленої аграрним сектором, стає одним з основних факторів його внутрішньої та зовнішньої конкурентоспроможності. У зв'язку з цим розвивається культура екологічного або органічного сільського господарства. При цьому методі господарювання заборонено використання хімічно синтезованих мінеральних добрив, пестицидів, ветеринарних препаратів, генетично модифіко-

ваного насіння та активно використовуються натуральні препарати з метою збільшення родючості ґрунту, резистентності рослин та тварин до хвороб [11, с. 9].

Використання ГМО в органічному сільському господарстві строго заборонено на всіх стадіях виробництва, переробки та обігу органічних харчових продуктів. Вирощування генетично модифікованих рослин призводить до деградації ґрунту, зниження біологічного різноманіття, забруднення компонентів навколишнього середовища та підвищення нестабільності екосистем. Вживання ГМ-продуктів призводить до негативного впливу на здоров'я людей: алергічні реакції; дестабілізація геному, що призводить до вроджених хвороб і безпліддя; онкологічні захворювання; надлишкова вага; високий рівень смертності та захворюваності новонароджених; негативний вплив на психологічний стан людини [12].

Органічне сільське господарство в світі має великий потенціал для покращення екологічного, соціального і економічного стану, воно сприятиме формуванню повноцінного сільськогосподарського ринку, внаслідок насичення його екологічно чистою продукцією. Це дасть змогу розширити ринок екологічно чистої продукції сільськогосподарського виробництва на основі міжнародних стандартів і дозволить, з одного боку, сформувати вітчизняний ринок «здорових» продуктів харчування, а з іншого, підвищити рівень експорту екологічно чистої продукції – важливого елемента стійкої міжнародної торгівлі сільськогосподарськими продуктами.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. В умовах сталого розвитку в світі невирішеними залишаються безліч теоретичних, практичних питань органічного сільського господарства.

Дослідженню стану, проблем та перспектив розвитку органічного сільськогосподарського виробництва продукції присвячені наукові праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як Г.Я. Антонюк, С.С. Антоненко, В.І. Артиш, Р.М. Безус, Н. Берлач, В.В. Вовк, В. Гармашова, О.А. Демидов, Т. Дудар, В.І. Кисіль, М.І. Кобець, М. Крапивко, Б. Кружель, Є.В. Милованова, О.В. Рудницької, П.П. Патики, О.О. Созінов, В.В. Підліснюк, Т.Р. Стефановська, Р. Штейнер та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попит на органічну продукцію постійно зростає як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Тому дослідження стану та перспектив розвитку органічного виробництва в світі обумовлює актуальність обраної теми статті. Значна частина питань, пов'язаних з розвитком органічного сільського господарства, ринками збуту, прийняттям відповідних законів щодо органічного виробництва, сертифікації екологічно чистих продуктів харчування, широкої популяризації серед населення здорового способу харчування, ще потребує подальшого дослідження і вирішення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження стану світового ринку органічної сільськогосподарської продукції та тенденцій його розвитку, а також визначені основні проблеми, що перешкоджають розвитку органічного сільського господарства в умовах сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світовий ринок органічної продукції постійно зростає. У 1999 році він складав 15,2 млрд США, в 2009 році – 40 млрд США, а в 2012 році досяг майже 64 млрд США (приблизно 50 млн євро).

Практика органічного землеробства поширюється в світі і на сьогодні вже в 164 країнах світу ведеться статистика щодо виробництва органічного продовольства. На даний час 37,5 млн га земель у всьому світі використовуються для органічного виробництва і ця частка збільшилася з 1991 р. у 3,4 рази (рис. 1).

До країн з найбільшою площею земель, зайнятих під органічне сільське господарство, належать Австралія (12 млн га), Аргентина (3,6 млн га), Сполучені Штати Америки (2,2 млн га), Китай (1,9 млн га), Іспанія (1,6 млн га), Італія (1,2 млн га), Німеччина та Франція (по 1 млн га) [1, с. 39].

Австралія є країною з найбільшою площею органічних сільськогосподарських земель, 97% яких використовуються як пасовища. Європа – це регіон, де спостерігається постійне збільшення площі органічних земель протягом багатьох років, тут розташовано 30% органічних земель сільськогосподарського призначення світу.

Рис. 1. Органічні сільськогосподарські землі в світі, млн га [1, с. 46, с. 76]

Окрім сільськогосподарських угідь, є інші види органічних земель, найрозповсюдженішим з яких є землі для збирання дикоросів. Інші площі включають аквакультуру, ліси та пасовища на землях несільськогосподарського призначення. Вони займають 31 млн га. В цілому 69 млн га сільськогосподарських та несільськогосподарських угідь є органічними.

Частка орних земель у світі загалом залишається практично сталою (10,7% від загальної земельної площі), спостерігалось лише падіння на 0,1% у 2007 р. і зростання на 0,1% у 2011 р.

Загальна площа сільськогосподарських орних органічних земель становить щонайменше 7,5 млн га, це складає 20% від усіх сільськогосподарських органічних земель. У 2012 році в порівнянні з 2011 роком зафіксовано зростання загальної площі сільськогосподарських орних земель на 4%. З 1991 по 2012 роки площа збільшилася на 4,1 млн га (2,2 рази). Велика частина земель цієї категорії використовується для вирощування зернових культур, включаючи рис (3,1 млн га), фуражні культури з сільськогосподарських орних земель (2,3 млн га), олійні культури (0,6 млн га), культури з високим вмістом протеїну (0,3 млн га) та овочі (0,2 млн га) [1, с. 30].

Багаторічні культури на органічних угіддях займають приблизно 7% площ, що становить 3,2 млн га. З 1991 по 2012 роки площа збільшилася на 2,3 млн га (3,5 рази). Порівнюючи з даними 2012 року з 2011 роком, площі для вирощування багаторічних культур збільшилися на 10%. Найбільш важливими багаторічними культурами залишаються кавові дерева (0,7 млн га), що займають майже одну п'яту площ для вирощування органічних багаторічних культур, а також

оливки (0,6 млн га), горіхи (0,3 млн га), виноград (0,3 млн га) і дерева какао (0,21 млн га). Площі пасовищ за аналізуючий період збільшилась на 0,7 млн га [1, с. 26].

Загалом, всього 0,9% усіх земель сільськогосподарського призначення в світі є органічними. Найбільші частки сільськогосподарських земель, що обробляються органічно, по відношенню до загальної площі сільськогосподарських угідь знаходяться на Фолклендських островах (36,34%), у Ліхтенштейні (30%), Австрії (20%), Швеції (16%), Естонії (15%), Латвії (11%), Італії (9%). Як бачимо, це країни не тільки з високим доходом, але і з високою культурою споживання сільськогосподарських продовольчих товарів.

Основними культурами, що вирощують на цих землях є: зернові 2,6 млн га (36%), фуражні культури з сільськогосподарських орних земель – 2,3 млн га (31%), олійні культури – 0,6 млн га (9%), культури з високим вмістом протеїну – 0,3 млн га (4%), овочі – 0,2 млн га (3%) (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Органічна орна земля по всьому світу, основні групи сільськогосподарських культур, 2012 р. [1, с. 79]

Основні зернові культури, що вирощують на органічних землях це: пшениця (42%), ячмінь (13%), овес (13%), кукурудза на зерно (9%), жито (7%), тритикале (4%), рис (3%) (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Світовий ринок: розподіл зернових, 2012 р. [1, с. 91]

В 2012 році кількість виробників органічної продукції порівняно з 2010 роком зросла на 19%. У 2010 році було 1,6 млн. виробників, в 2012 році вже 1,9 млн. виробників. 34% усіх виробників органічної продукції світу розташовані в Азії, 30% – в Африці та 16% – у Європі. Близько однієї третини всіх сільськогосподарських угідь світу (12 млн. га) та більше 80% виробників (1,9 млн. виробників) розташовані в країнах, що розвиваються.

Найбільша кількість виробників органічної продукції знаходиться в Індії (600000), за нею слідує Уганда (189610), Мексика (169707), Танзанія (148610), Ефіопія (134626), Турція (57259), Перу (47211), Італія (43852), Іспанія (30462), Польща (25944).

Так, за період із 1985 по 2012 рік кількість органічних господарств у країнах ЄС зросла з 6058 до більше ніж 240000, а площа земель органічного землеробства – зі 172 тис. га до 9,5 млн га, що становить 5,4% земель сільськогосподарського призначення [2, с. 8].

Попит на органічну продукцію в основному формується у країнах, які досягли певного рівня економічного розвитку і де утворився прошарок населення, яке не тільки вірить у корисність такого продовольства для людського організму, але й здатне платити вищу ціну за його екологічну чистоту. До країн з найбільшими ринками органічних продуктів належать Сполучені Штати Америки – 22590 млн євро (44%), далі йдуть: Німеччина – 7040 млн євро (14%), Франція – 4004 млн євро (8%), Канада – 2136 млн євро (4%), Велика Британія – 1950 (4%), Італія – 1885 млн євро (4%), Швейцарія – 1520 млн євро (3%) (рис. 1.4).

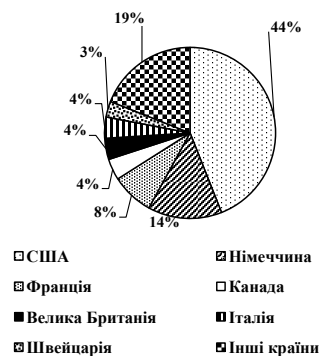

Рис. 1.4. Світовий ринок органічних харчових продуктів: розподіл загальних обсягів роздрібної торгівлі за країнами, 2012 р. [1, с. 50]

Близько 80% органічної продукції експортується в розвинені країни. Це переважно зернові, бобові та олійні культури. Решту продукції реалізують на внутрішньому ринку за звичайними цінами (18%), і тільки 2% реалізується з позначкою «органічний продукт» [3].

Особливістю ринку органічної продукції є постійний зріст попиту та збільшення ціни на 20-50% на відміну від традиційного ринку. Найвищий рівень споживання на душу населення станом на 2012 рік був зафіксований у Швейцарії (189 євро), Данії (159 євро), Люксембурзі (143 євро), Ліхтенштейні (129 євро), Австрії (127 євро), Швеції (95 євро), Німеччині (86 євро), США (72 євро), Канаді (62 євро), Франції (61 євро) (рис. 1.5).

Основні європейські канали збуту для органічної продукції – це мережа роздрібної торгівлі (70%); прямі продажі з підприємств і продажі через ринки, які забезпечують приблизно 15% збуту; продажі через спеціалізовані магазини: булочні, м'ясні лавки, ресторани та інші заклади громадського харчування – до 15%. Покупці в середньому переплачують за органічні продукти 40-60%. Розвиток ринку органічних продуктів у світі міг би розвиватися й швидшими темпами, якби не порівняно висока вартість органічних товарів і продуктів [4].

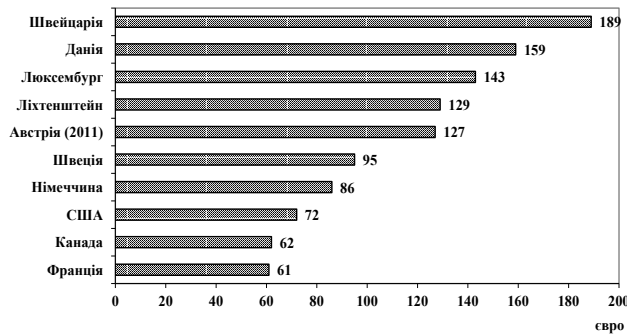

Рис. 1.5. 10 країн з найвищим рівнем споживання органічної продукції на душу населення, 2012 р. [1, с. 68]

Максимальний попит на органічну продукцію спостерігається у населення віком 40-49 років (4,58 млн чол.) та сім'ї з дітьми до 7 років (7,25 млн чол.). Це пояснюється, насамперед, кращим матеріальним становищем першої групи людей і відповідальним ставленням до свого здоров'я. Покупці органічної продукції розраховують на високу якість та свіжість продуктів, кращі смакові якості органічної продукції, відсутність генетично модифікованих організмів. Окрім того, в світі стає все більше екологічно грамотних людей, які прагнуть дбати про довкілля й тому обирають органічну продукцію, як таку, під час виробництва якої не завдається шкоди природному середовищу [5, с. 162].

Дані OrganicDataNetwork показали, що фрукти та овочі є лідерами на органічному ринку в багатьох Європейських країнах, та продовжують утримувати високі частки на ринку в 2011 і 2012 роках, становлячи від однієї третини до однієї п'ятої на національних ринках органічної продукції. Продажі органічних фруктів і овочів найбільш значні в Італії, Ірландії, Норвегії, Швеції та Німеччині. Загалом, свіжа продукція становить набагато більшу частку на органічному ринку по всій Європі, в порівнянні з неорганічним ринком. У багатьох країнах, а особливо в Північній Європі, тваринницькі продукти і, зокрема, молоко та молочні продукти складають основну частину продажів органічних товарів. Продажі органічного м'яса і м'ясних продуктів особливо високі в Бельгії, Голландії, Фінляндії та Франції, вони складають частку на ринку близько 10%.

У багатьох інших країнах ринок органічного м'яса і м'ясних продуктів менш розвинений, це відбувається через дві основні причини – низькі можливості по обробці і висока різниця в ціні між органічним м'ясом і, часто низьким за вартістю неорганічним м'ясом. Продукти зі злаків і крупи, які легко доступні в супермаркетах і магазинах складають великі частки на органічному ринку в Чехії, Фінляндії та Норвегії. Утримуючи ринкову частку на рівні 10%, хліб та випічка грають важливу роль в ряду органічних продуктів в Швейцарії, Голландії, Франції, Швеції, Фінляндії та Німеччині [10].

Незважаючи на уповільнення темпів зростання світової економіки, обсяги продажів органічних продуктів на світовому ринку продовжують зростати. Ринок органічних продуктів у 2012 році зріс на 170%, порівнюючи з 2002 р. Найбільшим попитом органічні продукти користуються у країнах Північної Америки та Європи. Ці два регіони охоплюють більш ніж 90% усіх продажів.

Виробництво органічних харчових продуктів в інших регіонах, особливо в Азії, Латинській

Америці та Африці, є переважно орієнтованим на експорт. У деяких країнах органічний сектор майже повністю залежить від експорту. Найвищий рівень експорту досяг в таких країнах: Італія – 1200 млн євро, Нідерланди – 783 млн євро, Іспанія – 589, 7 млн євро, Мексика – 389,2 млн євро, Канада – 356, 6 млн євро, Франція – 309 млн євро, Китай – 233,5 млн євро, В'єтнам – 204 млн євро, Перу – 193,4 млн євро, Бразилія – 187,5 млн євро, Болівія – 178,7 млн євро. (Слід зазначити, що порівняння статистичних даних різних країн про ринок і торгівлю залишається дуже проблематичним через відсутність інформації).

Аналіз імпорتنних операцій на внутрішньому ринку екологічно чистої продукції у високорозвинутих країнах Європейського Союзу свідчить, що основними постачальниками плодоовочевої продукції є країни ЄС південного регіону, зернові та олійні імпортуються зі Східної Європи, а кава – з Південної Америки. В Австрію близько третини екологічно чистої продукції імпортується з Голландії, Франції, Німеччини та Італії, 50% обсягу імпорту – це овочі, 20% – зернові та олійні, які імпортуються з Угорщини, Чехії та Німеччини. У Данію імпортуються в основному сировина та напівфабрикати. Це пов'язано з тим, що державне маркування (логотип) екологічно чистої продукції може бути нанесено лише на продукцію, виготовлену, перероблену або упаковану в Данії.

Найбільшу частку в імпорті екологічно чистої продукції становлять свіжі овочі та фрукти з Голландії, Франції, Італії й Іспанії. Німеччина є найбільшим імпортером екологічно чистої продукції серед європейських країн – 38%, головна стаття імпорту – це овочі та фрукти.

Крім того, вона ввозить великі обсяги горіхів, чаю, кави, спецій, олій та жирів. Важливими постачальниками цього імпорту є країни, що розвиваються. У Великобританії близько 50% попиту на зернові задовольняються за рахунок імпорту з США та ЄС.

Північноамериканський ринок органічної продукції характеризується найбільшим зростанням у світі. Хоча попит на органічну продукцію залишається нестабільним, проте прогнозують, що дана сфера ринку в майбутньому матиме найбільші доходи [6].

Відповідно до результатів дослідження FiBL (Дослідний інститут органічного сільського господарства), щодо правил та законодавства у сфері органічного виробництва, кількість країн з органічними стандартами зросло до 88. Ще 12 країн знаходяться в процесі розробки органічного законодавства [1, с. 26].

Загальна кількість сертифікаційних органів у світі складає 576, тоді як у 2011 році їх нараховувалося 549. Більшість сертифікаційних органів розташовані у Європейському Союзі, Південній Кореї, Японії, США, Китаї, Індії та Канаді.

Протягом 1991-2012 рр. в світі спостерігалася стійка тенденція до зростання площ органічних сільськогосподарських угідь в Україні та сертифікованих органічних господарств. Причому темпи росту кількості органічних господарств перевищують темпи росту площ органічних сільськогосподарських угідь. Така динаміка може свідчити про певні процеси перерозподілу ринку у цій сфері та що новоутворені органічні господарства зазвичай невеликі підприємства, які вирощують органічну продукцію на незначних площах, і несуттєво примножують основний фонд органічних сільськогосподарських угідь.

Висновки та пропозиції. Розвиток органічного сільського господарства є перспективним напрямом для всіх країн світу, адже це позитивно впливає на рівень здоров'я населення, розвиток сільської місцевості, підвищує рівень зайнятості сільського населення, розбудує заклади соціально-культурної сфери села, розвине «зелений» туризм та обмін досвідом між іноземними та ві-

тчизняними учасниками ринку органічної продукції. Однак, незважаючи на зазначене, не всі виробники органічної продукції можуть за рахунок власних потужностей (як виробничих, так і фінансових) здійснити перехід від традиційного виробництва до органічного. Останнє являє собою значно складнішу систему й потребує більш зваженого підходу до впровадження.

Список літератури:

1. The World of Organic Agriculture Statistics and Emerging Trends 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : 1636-organic-world-2014.pdf.
2. The World of Organic Agriculture Statistics and Emerging Trends 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : orgprints.org /22349/7/fibl-ifoam-2013-regions-2011.pdf.
3. Воскобійник Ю.П. Ємність ринку органічної продукції в Україні / Ю.П. Воскобійник // Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки». – К., 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : Agroststatistics.pdf.
4. Основные рынки сбыта продукции органического сельского хозяйства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.moloko.cc/view_news.php?id=06-03-2007.
5. Томашевська О.А. Органічне виробництво в світі: реалії та перспективи/ О.А.Томашевська // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка», № 6, 2013 р. – С. 161-164 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : inek_2013_6_40.pdf.
6. Черненко В.В. Тенденції розвитку світового ринку продукції органічного землеробства с. 242–245. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : 242.pdf.
7. Камінський В. Органічне землеробство – шлях до продовольчої безпеки/ Журнал Верховної Ради України «Віче», № 9, 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/4161/>
8. Капштик М. Переваги органічного виробництва: з наукової точки зору. ВГО «Асоціація агроекологів України», Інститут агроекології УААН. – К., 2010. – С. 4-8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : 100303_МихайлоКапштик.pdf.
9. Дудар Т., Дудар А. Аналіз стану маркетингу органічної продукції та шляхи розвитку каналів її збуту на агропродовольчому ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : Дудар.pdf.
10. Органик 3.0 – будуще органического сельского хозяйства. Вестник «Агрокультура», апрель, 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agracultura.org/news/organic-3-0-buduschee-organicheskogo-selskogo-hozjajstva.html>.
11. Якимчук О.К. Сталий розвиток: проблеми законодавчого забезпечення в Україні / О.К. Якимчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gisap.eu/ru/node/483>.
12. Чайка Т.О. Екологічні наслідки традиційного сільського господарства // Вісник Полтавської державної аграрної академії, № 3, 2013 р. – С. 95-99. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : 95.pdf.

Михайленко О. Г.

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

РАЗВИТИЕ МИРОВОГО РЫНКА ПРОДУКЦИИ ОРГАНИЧЕСКОГО СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА

Резюме

Исследовано состояние органического сельского хозяйства в мире. Определены необходимость и основные проблемы, которые препятствуют развитию органической продукции. На основе анализа состояния, тенденций развития органического сельского хозяйства определены перспективы развития этого рынка.

Ключевые слова: органическое сельское хозяйство, органическая продукция, органическое производство, развитие органического рынка, экспорт, импорт.

Mihaylenko O. G.

Dnepropetrovsk National University named after Oles Gonchar

DEVELOPMENT OF WORLD MARKET ORGANIC AGRICULTURE PRODUCTS

Summary

This article deals the state of organic agriculture in the world. The main problem that hinders the development of organic products. The analysis of the status and trends of development of organic agriculture by prospects of this market.

Key words: organic agriculture, organic products, organic farming, organic market development, export and import.